

NORGES HØYESTERETT

Den 8. februar 2016 avsa Høyesterett dom i

HR-2016-00295-A, (sak nr. 2015/1882), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Hans Tore Høviskeland)

mot

A (advokat Even Rønvik)

S T E M M E G I V N I N G :

(1) Dommer **Indreberg**: Saken gjelder straffutmåling for to grove overtredelser av dyrevelferdsloven – bruk av ulovlig metode ved avliving av hund og utøvelse av vold mot dyret i den forbindelse.

(2) Moss tingrett avsa 27. februar 2015 dom mot A med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1986, dømmes for overtredelse av

- dyrevelferdsloven § 37 første og annet ledd jf. § 12 første ledd første punktum og annet ledd jf. forskrift om avliving av hund og katt, FOR-1998-10-11-991 § 2 jf. § 6,
- dyrevelferdsloven § 37 første og annet ledd jf. § 14 første ledd bokstav a jf. straffeloven § 62 til fengsel i 6 – seks – måneder.

2. A forbyes i medhold av dyrevelferdsloven § 33 annet ledd jf. første ledd for en periode på 10 – ti – år å eie, holde eller bruke hund og andre husdyr."

(3) Både påtalemyndigheten og A anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Ankene gjaldt straffutmålingen. Lagmannsretten avsa 22. september 2015 dom med slik domsslutning:

"I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 90 – nitti – dager og at forbudet mot å eie, holde eller bruke hund og andre husdyr settes til en periode på 5 – fem – år."

- (4) Påtalemyndigheten har anket til Høyesterett, og lagt ned påstand om at fengselsstraffen settes til 10 måneder. Det er da gjort fradrag for tilståelse med 60 dager, jf. straffeloven § 59 annet ledd. Påtalemyndigheten gjør gjeldende at sterke allmennpreventive hensyn tilsier at brudd på dyrevelferdsloven straffes vesentlig strengere enn i rettspraksis under den tidligere dyrevernsloven. Straffenivået bør også gjenspeile at det er skjedd en holdningsendring i synet på dyr, noe som blant annet fremgår av dyrevelferdsloven § 1, hvor det heter at formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr.
- (5) A ved forsvareren har lagt ned påstand om at anken forkastes. Han har understreket at det ikke er straffbart å ta livet av en hund, uansett hvilket motiv man måtte ha. Det er metoden som ble brukt her, som er ulovlig. Men den medførte en relativt kortvarig lidelse, og det må legges til grunn at hunden var bevisstløs da den druknet. Det pekes også på at A trodde drukning var en human avlivingsmetode, og på at han har vært utsatt for hets, sjikane og trusler i ettertid.
- (6) *Jeg er kommet til at anken ikke fører fram.*
- (7) Følgende saksforhold ligger til grunn for straffutmålingen:
- (8) A og hans samboer overtok hunden Lukas en måneds tid før hendelsen A ble tiltalt for. Hunden var to år gammel, og fordi den var ustabil, pep og tisset inne, hadde de tidligere eierne bestemt seg for at den skulle avlives. As samboer ville gi den en sjanse, men etter noen uker kom også A til at den måtte avlives. Han vurderte å slå den i hodet med en hammer, men var redd for å bomme slik at hunden ville lide. Han forkastet også andre avlivingsmetoder, herunder å bruke veterinær, fordi det kostet 2 000 kroner. Av en bekjent hadde han hørt at drukning var en human måte å dø på, og han bestemte seg for å drukne hunden. Det videre hendelsesforløpet er beskrevet slik i tiltalebeslutningen:
- "Natt til torsdag 17. juli 2014 på X i ----veien i Y kommune, avlivet han blandingshunden Z, ved at han bandt båndet til hunden fast i et betongrør han fant på stedet, for deretter å kaste hunden bundet fast i røret fra ca. 6,5 meter og ned i Æ, slik at hunden ble dratt ned under vannflaten av betongrørets vekt og døde av drukning. Han avlivet og håndterte derved hunden i forbindelse med avlivingen på en måte som medførte unødvendig dødsangst samt store og smertefulle påkjenninger for hunden både forut for og ved dødstidspunktet."**
- (9) Lagmannsretten har lagt til grunn at det gikk 3–4 minutter før hunden døde. Det er uklart hvor lenge den var ved bevissthet.
- (10) Hunden ble funnet 20. juli 2014. Det ble satt i gang etterforskning, og hundens identitet og registrerte eier ble klarlagt via dens chipnummer. Hunden ble også obdusert. Saken fikk straks stor medieoppmerksomhet. Som følge av dette meldte A seg av eget tiltak til politiet 21. juli 2014 og forklarte seg.
- (11) Jeg går så over til det rettslige rammeverket:
- (12) Domfellelsen gjelder to grove overtredelser av dyrevelferdsloven begått i samme handling. Handlingsnormene er inntatt i § 12, som foreskriver at avliving av dyr skal skje på dyrevelferdsmessig forsvarlig måte, og at det skal påses at dyret er dødt etter at avliving er utført, og § 14, som forbyr vold mot dyr. Dyrevelferdsloven § 12 suppleres av forskrift om avliving av hund og katt, hvor § 2 fastsetter at avliving bare kan foretas med skudd mot dyrets hjerne, med elektrisk apparat som er godkjent av Mattilsynet eller ved

medikament eller annet giftstoff forutsatt at en veterinær foretar avlivingen eller er til stede.

- (13) Straffetrukselen er inntatt i dyrevelferdsloven § 37, hvor de to første leddene lyder:

"Forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller vedtak gitt i medhold av loven, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse.

Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Ved vurderingen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger, og graden av utvist skyld."

- (14) Bestemmelsens forgjenger var dyrevernavloven 1974 § 31. Opprinnelig hadde den en strafferamme på bot eller fengsel inntil seks måneder. Strafferammen var den samme for forsettlige og uaktsomme overtredelser, og forholdet ble regnet som forseelse. Ved gjentakelse økte straffen til fengsel opp til ett år.

- (15) Ved lovendring 19. januar 2001 ble strafferammene utvidet til ett år for ordinære overtredelser og tre år for grove, slik det er i dagens lov. I Ot.prp. nr. 68 (1999–2000) begrunnet departementet lovendringen slik på side 3–4:

"Brudd på dyrevernavloven kan være av meget forskjellig karakter og alvorlighetsgrad. Det kan spenne fra små forseelser til grove vannrøkt- og mishandlingstilfeller. Dagens lave maksimumsstraff harmonerer etter departementets mening ikke med den alminnelige rettsoppfatning. Det synes som om domstolene er forsiktige med å legge seg på lovens maksimal straff, selv for de groveste brudd på loven. Departementet finner det derfor ønskelig å øke den generelle strafferammen og skjerpe strafferammen ytterligere ved grove brudd på loven. Dette vil gi domstolene en større mulighet for å differensiere straffen ut fra alvorlighetsgrad."

- (16) Formålet var altså særlig å gi større mulighet til å tilpasse straffen til alvorret i handlingen. I proposisjonens punkt 3.2.8 fremheves i tillegg straffens allmennpreventive virkning.
- (17) I 2009 ble dyrevernavloven avløst av dyrevelferdsloven. Formålet med dyrevelferdsloven var blant annet å presisere dyrs status og rettigheter, jf. Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) side 7. Her opplyses det at bakgrunnen for lovforslaget var en betydelig utvikling i kunnskapen om dyrs evner og behov, kombinert med høye etiske mål for hvordan vi ønsker at dyr skal behandles i samfunnet. En vesentlig premis for loven er anerkjennelsen av at dyr har egenverdi i tillegg til å ha nytteverdi for mennesket, jf. lovens §§ 1 og 3.
- (18) Det ble ikke ansett nødvendig å endre strafferammene ved den nye loven. Straffetrukselen ble imidlertid begrenset til forsettlige og grovt uaktsomme overtredelser, og det ble ikke lenger adgang til å ilegge bot for grove overtredelser.
- (19) Dette må ikke forstås som at lovgiverne var tilfreds med domstolenes straffutmåling. På side 88 i den nevnte lovproposisjonen pekes det på at domstolene har vært tilbakeholdne med å idømme strenge straffer. Det fremholdes at selv om denne typen saker ofte er forbundet med alvorlige personlige problemer, kan ikke personlige forhold unnskylde alle alvorlige brudd på dyrevelferdslovgivningen og generelt gi grunnlag for lavere straff. Departementet konkluderer:

"Grovt dyremishandling er handlinger der straffverdigheten tilsier at strengere straffer bør idømmes".

- (20) Tre høyesterettsdommer fra før lovendringen i 2001 illustrerer hva som var utgangspunktet for anvisningen om strengere straff:
- (21) Saken i Rt. 1991 side 360 gjaldt alvorlig vanrøkt over en tremånedersperiode av en besetning av storfe på til sammen 10 dyr, ved at domfelte lot dyrene sulte og tørste til døde. Straffen var 30 dagers ubetinget fengsel.
- (22) Saken i Rt. 1993 side 1380 gjaldt en hundevalp som eieren anbrakte i kjelleren og foret med mat iblandet en halvdel rottegift i den hensikt at den skulle dø, og eieren få utbetalt forsikring. Valpen ble funnet sterkt forkommen etter 3–4 dager, og avlivet. Straffen var fengsel i 21 dager.
- (23) I Rt. 1994 side 1272 ble straffen satt til fengsel i 60 dager hvorav 46 dager ble gjort betinget. Saken gjaldt vanstell av 60 til 81 hunder og 14 katter over en periode på til sammen noe over fire måneder. Da myndighetene brakte dyreholdet til opphør, måtte 14 katter og 14 hunder avlives.
- (24) Nyere direkte relevant høyesterettspraksis foreligger ikke. Det følger av lovendringen i 2001 og den holdningsendringen som dyrevelferdsloven er uttrykk for, at straffenivået i disse dommene ikke lenger er veiledende.
- (25) Det finnes en del nyere underrettspraksis, og jeg skal nevne tre relativt ferske dommer som angår avliving av dyr:
- (26) Haugaland tingrett dømte 14. januar 2011 en mann til straff av fengsel i 60 dager for å ha avlivet ei ku ved å stikke den ni ganger med kniv i halsen, samt for en del andre forhold av annen karakter. Retten la til grunn at normalstraffen for bruddet på dyrevelferdsloven ville ligge på 45 til 90 dagers fengsel.
- (27) Oslo tingrett dømte 31. januar 2013 en mann til fengsel i 120 dager og tap av retten til å ha hund inntil videre for bevisst mishandling av først én hund over en periode på ca. tre måneder – hunden ble deretter omplassert – og deretter av en valp. Valpen døde etter 16 dager av mishandlingen. I de 120 dagene inngikk også straff for narkotikalovbrudd som isolert ville gitt fengsel i 30 dager. Domfeltes mor, som hadde overlatt valpen til ham, ble dømt til betinget fengsel i 21 dager for medvirkning.
- (28) Vesterålen tingrett avsa 28. april 2015 en dom på fengsel i 90 dager etter fradrag for tilståelse, jf. straffeloven § 59 annet ledd, samt tap av retten til å ha hund i fem år. Domfelte hadde tatt livet av en hund ved å stenge den inne i et bur som han så senket i sjøen. Retten viste til tingrettens straffutmåling i vår sak.
- (29) Dommene gir et visst inntrykk av hvordan man i underrettspraksis ser på straffenivået ved brudd på dyrevelferdsloven. Når Høyesterett nå skal vurdere hva som er riktig straff, må retten imidlertid kunne stille seg relativt fritt til nivået i dommene, jf. den tilsvarende vurderingen i Rt. 2011 side 10 avsnitt 23.

- (30) Ved fastsettelsen av straff er det først og fremst handlingens grovhet som er styrende. Det betyr at det må stå sentralt hvor mange dyr som rammes, hvor stor lidelse de er påført, og graden av skyld.
- (31) Det bør videre legges vekt på at en streng straff understreker at dyr skal behandles med respekt, jf. dyrevelferdsloven § 1.
- (32) Videre er det, som fremhevet i Rt. 2009 side 1595 avsnitt 23, hvor et slakteri ble idømt foretaksstraff for uaktsomt brudd på loven, generelt vanskelig å oppdage brudd på dyrevelferdsloven. Allmennpreventive hensyn tilsier at det reageres med en viss styrke når man har avklart at det foreligger brudd.
- (33) Det er også et moment at husdyr helt og fullt er prisgitt menneskene som har ansvar for dem.
- (34) Jeg går så over til å vurdere saken her.
- (35) Ved forberedelsen av dyrevelferdsloven ønsket enkelte høringsinstanser at det skulle kreves en aktverdig grunn for enhver avlaving av dyr. Departementet avviste det. Det mente det må være lovlig å avlive dyr uten at det skal foreligge særskilt begrunnelse for dette. Loven skal bidra til at dyr har det godt mens de lever, og at de blir avlivet på en forsvarlig måte, heter det i Ot.prp. nr. 15 (2008–2009) på side 45. Det straffbare forhold er altså ikke at A avlivet hunden, men måten han gjorde det på. Voldsutøvelsen han også er dømt for – at hunden ble bundet til betongrøret og kastet ut fra broen og ned i vannet – er tett forbundet med avlavingen, og det er naturlig ved straffutmålingen å bedømme forholdene under ett.
- (36) As handlemåte var egnet til å skape både smerte og alvorlig frykt hos hunden. Hvorvidt hunden faktisk hadde en slik opplevelse, kan ikke være avgjørende. Det er derfor av underordnet betydning om det skulle være som forsvareren har anført, at funn ved obduksjonen tyder på at hunden ble slått bevisstløs da den traff vannet. Jeg nevner for øvrig at lagmannsretten, basert på det sakkyndige vitnets forklaring, fant det bevist utover rimelig tvil at hunden hadde vært utsatt for belastninger av alvorlig karakter, med stressrespons, sterk frykt og smerte.
- (37) Men belastningen var heldigvis nokså kortvarig sammenlignet med en del av de andre tilfellene av brudd på dyrever- eller dyrevelferdsloven som rettspraksis gir eksempler på.
- (38) Det bidrar til å gjøre forholdet grovt at As handling var forsettlig og overlagt – han hadde tid til å komme på bedre tanker. Men det har på den annen side en viss vekt at A, selv om han burde visst bedre, trodde dette var en human måte å avlive hunden på.
- (39) Det er ikke gitt hvor strengt et tilfelle som dette skal straffes. Jeg finner imidlertid aktors påstand om en straff av fengsel i 10 måneder etter fradrag for tilståelse, som vesentlig for streng. En slik straff vil ikke stå i et rimelig forhold til et realistisk straffenivå for de store dyretragedier. At forslaget til straff er vesentlig for strengt følger også av en sammenligning med straffenivået i andre typer saker. Tar man for eksempel utgangspunkt i de straffenivåene for kroppskrenkelser og -skader som det vises til i forarbeidene til straffeloven 2005, Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 179 flg., eller i oversikten over straff

som er utmålt for uaktsomt drap inntatt i Norsk lovkommentar, ser man at det skal nokså mye til før man kommer opp i en straff av fengsel i 10 måneder.

- (40) Jeg er kommet til at lagmannsrettens utgangspunkt på en straff av fengsel i 120 dager er passende. Dette utgangspunktet innebærer en vesentlig skjerping av straffenivået sammenlignet med den nevnte praksis fra Høyesterett under dyrevernloven.
- (41) A meldte seg selv for politiet og tilsto forholdet. Selv om etterforskningen uansett nok ville ledet politiet til A, skal tilståelsen føre til en klar straffereduksjon, jf. straffeloven § 59 annet ledd.
- (42) På denne bakgrunn er jeg kommet til at lagmannsrettens straff på fengsel i 90 dager bør bli stående.
- (43) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (44) Dommer **Ringnes:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (45) Dommer **Noer:** Likeså.
- (46) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (47) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (48) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: